Les comunicacions s'agruparan en sessions temàtiques i és previst que els participants puguin disposar d'un temps màxim de presentació d'uns quinze minuts. Al final de cada sessió s'obrirà un col.loqui sobre les comunicacions exposades.

* * *

L'Institut d'Estudis Ilerdencs, en col.laboració amb el Departament d'Història de l'Art i Història Social de la Universitat de Lleida, organitza un Congrés que se celebrarà a la ciutat de Lleida els dies 14, 15 i 16 de gener del proper any 1998 i que versarà sobre l'*Artista artesà medieval a la Corona d'Aragó.*

El Congrés constarà d'una lliçó inaugural i vuit ponències encarregades, a les quals se subordinaran les comunicacions acceptades, prèvia selecció.

NOTÍCIES

Els passats 17 i 18 de febrer de 1997 es va celebrar, organitzat per la Escuela de Altos Estudios Hispánicos-Casa de Velázquez, de Madrid, un seminari sobre *Incidencias espirituales y sociales de la enseñanza religiosa en la Península Ibérica (siglos XIII-XV)* on, malgrat l'absència total de cap ponència-conferència que tractés el tema dins l'àmbit de l'antiga Corona d'Aragó, s'hi van exposar temes tan interessants, entre altres, com "Mensajes antijudíos en Castilla (fines del siglo XIII inicios del XV): didáctica, exclusión y autoafirmación" (Emilio Mitre), "La educación del rey a través de los "espejos de príncipes. Un modelo tardomedieval" (Bonifacio Palacios), "Los herejes de Durango. Enseñanza de libertad" (Robert J. Muro), o "Cultura cristiana e identidad hispánica" (Alain Milhou).

* * *

La quantitat més que la qualitat del públic continua com a preocupació essencial de l'administració del patrimoni cultural. Aquesta preocupació va evidenciar-se fa pocs dies en publicar la premsa diària —Avui, 17 febrer— la notícia: "Port Aventura i la falta de promoció fan caure les visites a la Ruta del Cister. Els monestirs han perdut més de 40.000 visitants entre els anys 1995 i 1996". Aquesta notícia pensem que ha de comportar una anàlisi de la realitat, en aquest cas dels tres monestirs: Poblet, Santes Creus i Vallbona de les Monges. S'han fet millores en el servei i la promoció, però la diferència entre uns i altres ens expliquen clarament la problemàtica.

El monestir de Poblet és el cenobi dels quatre regnes: Aragó, Catalunya, Mallorca i València. Els visitants representen un 61 per cent del total. Santes Creus està envoltat d'una zona turística que li permet valorar-se i rebre un 30 per cent dels visitants de la Ruta. Vallbona de les Monges, mancada d'una valoració històrica i turística, a més amb uns serveis potser no del tot eficients, solament aporta un 9 per cent del total dels visitants, nombre que valorem d'una manera positiva. La pèrdua dels visitants l'hem de considerar com el resultat d'una realitat del "mercat" de la Ruta. En iniciar-se es va descobrir la "novetat", emperò ara hi ha un nivell més real de la possibilitat de la visita.

Les nostres preguntes, serien: Com valorem aquests visitants? Quina és la seva relació amb el turisme i amb l'activitat d'ensenyament, en els seus diferents nivells? Pot augmentar, pot mantenir-se el nombre dels visitants? Cal fer tota mena de promocions? Ara bé, no pensem que l'augment del turisme com a turisme perjudiqui la "Ruta", sempre hi ha qui descobreix a la *Guia* l'existència d'un monument amb estrelles.

* * *

La divisió eclesiàstica —bisbats— és la més antiga i la més estable de les planificacions administratives que han existit a Catalunya en els darrers 1000 anys. La segregació de la Franja de Ponent de la diòcesi de Lleida, a part d'una problemàtica eclesiàstica i pastoral, que no hem de judicar, sí que ens ha implicat en una polèmica —política— sobre la destinació i conservació del patrimoni cultural de la zona. Les institucions del bisbat, centrades a la ciutat de Lleida, ha aplegat, com a conseqüència d'una gestió administrativa, quelcom que s'ha considerat espoliat dels seus llocs d'origen. La realitat és una altra, no es pot esborrar el fet històric, i judicar el seu origen i les necessitats de cada moment. Arxius, biblioteques i museus s'ha format per les diferents aportacions de l'administració del bisbat, a les quals s'han afegit, com a tota aquesta mena de serveis culturals, aportacions alienes, que han permès que no fossin destruïdes.

Per desgràcia, la nostra història entre 1835 i 1936 ha sofert una espoliació molt notable, i no la podem comparar amb els robatoris actuals. Les reclamacions de retorns han tingut sempre vigència; per això creiem i pensem que una modificació d'uns límits administratius no ha de comportar la discussió d'uns límits d'un patrimoni cultural que ha sofert importants modificacions al llarg dels segles. Sempre és quelcom nostàlgic contemplar una peça fora del seu context natural, emperò aquesta paradoxa l'hem de valorar en funció d'una realitat històrica. Passat i present no poden separar-se sense donar lloc a nous problemes en la realitat cultural d'un patrimoni.

* * *

El conjunt dels quatre grans monestirs existents a la Catalunya Nova tenen històries complexes i diferents, amb una actualitat molt valuosa, la qual explica la seva presència als mitjans de comunicació, que hem d'estimar com a molt reeixida i equànime. Els cenobis de Poblet i Santes Creus han mantingut el seu prestigi secular, tot i que hi ha espais en els seus àmbits monàstics que ens recorden la dissortada devastació soferta a partir de l'any 1835 i la seva posterior recuperació. La cartoixa d'Scala Dei no ha estat, al llarg de 150 anys, més que un camp de runes, en part aprofitat pels conreus. Restaven com a testimoni d'un passat gloriós les restes del portal d'entrada i una malmesa església. La seva recuperació, aquests darrers anys, ha estat tasca que hem d'agrair al Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Si la realitat sobre aquests tres monuments sempre és positiva i de millora, no és així, la major part de les vegades, en referir-se al monestir de Vallbona de les Monges.

Aquest cenobi té, des de fa anys, greus problemes arquitectònics, de conservació i restauració, dels quals se'n fan ressò les institucions culturals. L'únic monestir que no va sofrir una agressió directa com a conseqüència de les lleis de 1835 i en el qual s'ha tingut una continuïtat monàstica, és el que presenta una problemàtica més difícil de resoldre, per causes de complicada explicació i justificació.

NOTA INFORMATIVA

Tots els socis que estiguin interessats en adquirir números endarrerits de les publicacions "Lambard. Estudis d'Art Medieval" i "Lambard. Monografies i Recerques", poden fer-ho, amb un descompte del 50 per cent, en el Servei de Publicacions de l'Institut d'Estudis Catalans.

Imp. MAQUINAS DUPLICO, S.A. - Bruc, 70 - D.L.B. 7.687-80

ISSN 1135 - 7371